

Stavební odpady

**Zákon o odpadech zpracovává příslušné předpisy Evropských
společenství a upravuje
i nakládání se**

**zeminami a jinými přírodními materiály vytěženými během
stavebních činností, pokud vlastník prokáže, že budou použity
v přirozeném stavu v místě stavby a že jejich použití nepoškodí
nebo neohrozí životní prostředí nebo lidské zdraví.**

Moto:

- Řešíme tu odvoz zeminy (spíše směs zeminy se stavebním odpadem). Celá lokalita je silně zamořena bolševníkem velkolepým, tedy silně invazivní rostlinou. Je tam tedy i důvodný předpoklad velkého zamoření odváženého materiálu semeny této rostliny. Nevíme, jak to uchopit. Rostlinolékařská správa nám tvrdí, že k tomu nemá žádné kompetence, ochrana přírody nemůže nařizovat následné speciální nakládání s touto zeminou, no a tak se kolegové chytli toho, že se s touto zeminou bude nakládat jako s odpadem a zařadí se do kategorie „N“. Je to sice trochu absurdní situace, ale musíme ji nějakým schůdným způsobem vyřešit.

Co je bolševník?

- Bolševník (*Heracleum mantegazzianum*)
- Informace z veřejně dostupných zdrojů: V [ČR](#) pravděpodobně nechal vysadit první bolševníky [kníže Metternich](#), první záznam o jejich pěstování v parku [zámku Kynžvart](#) pochází z roku [1862](#) (vyset a pěstován byl ale pravděpodobně mnohem dříve, car [Alexandr I.](#) měl darovat semena bolševníku Metternichovi během [Vídeňského kongresu](#), který probíhal v roce [1815](#)). Informace o prvních zplanělých jedincích v okolí zámku se objevily v roce [1877](#).
- Štáva z lodyh a listů této rostliny obsahuje [fototoxické furanokumariny](#), které po kontaktu s pokožkou a ozáření UV zářením způsobují těžké poleptání a [zpuchýřnatění](#). Fototoxické reakce, které jsou příčinou následných problémů, se aktivují obvykle po 15 minutách osvětlení (závisí ovšem na intenzitě světla a jeho složení).
- Zánětlivá zranění se objevují po cca 24 hodinách v rozsahu, který je závislý jednak na množství štáv, kterými byl člověk potřísněn, délky jejich působení a obranyschopnosti poškozeného a jsou velmi bolestivá a velmi těžce se hojí.
- Bylina vytváří souvislé porosty, listy dosahují velikosti až 1,5 m a květy s okvětním stvolem dosahují výšky až 4 m, klíčivost semen je uváděna delší než 7 let.

Jak je to se zeminou

- **Odpad podskupiny 17 05 00 – Zemina, kamení a vytěžená hlušina, kategorie ostatní odpad**
- - lze mimo místo vzniku (stavbu) využívat na povrchu terénu v místech k tomu určených, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků v souladu s § 12, § 13 a § 14 vyhlášky č. 294/2005 Sb.
- - **vhodnou výkopovou zeminu lze též využívat na povrchu terénu v zařízeních provozovaných v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 zákona o odpadech, ale pouze v případě, že její využití v tomto zařízení (např. terénní úprava) bude povoleno rozhodnutím příslušného stavebního úřadu, ve kterém bude stanovena podmínka pro možnost využití vhodné výkopové zeminy, odpadu stanoveného katalogového čísla, v souladu s požadavky zákona o odpadech a jeho prováděcích právních předpisů a v souladu s požadavky dotčených právních předpisů na ochranu ZP.**
- - zemina se semeny jakýchkoliv rostlin není výslovně uváděna.

§12 vyhlášky č. 294/2005 Sb.

- (2) Obsahy škodlivin v sušině odpadů a výsledky ekotoxikologických testů odpadů využívaných na povrchu terénu nesmějí překročit limitní hodnoty ukazatelů stanovených v příloze č. 10. Ve vztahu k předpokládanému budoucímu využití místa, v němž se zařízení k využívání odpadů nachází, a v souladu s ustanovením § 75 písm. b) zákona mohou být stanoveny i **další ukazatele**, neuvedené v příloze č. 10, pokud je jejich sledování, včetně stanovení **limitních hodnot, nezbytné z hlediska ochrany zdraví lidí a ochrany životního prostředí.**
- (3) Údaje o odpadu, nutné pro posouzení jeho přijatelnosti **do zařízení k využívání na povrchu terénu**, se uvádějí v základním popisu odpadu, jehož obsah je uveden v bodě 2 přílohy č. 1.
- (4) Využívání odpadů na povrchu terénu **musí být v souladu s požadavky zvláštních právních předpisů na ochranu zdraví a životního prostředí** a s ustanovením § 75 písm. b) (**Orgány ochrany veřejného zdraví**, hodnotí a řídí zdravotní rizika a vydávají z hlediska ochrany zdraví lidí odborné stanovisko k návrhům při nakládání s odpady, zejména k jejich využívání, úpravě a odstranění) zákona ve vztahu k předpokládanému místu využití odpadu na povrchu terénu

§13 a §14 vyhlášky č. 294/2005 Sb.

- Odkazují na přílohu č. 11 Podmínky pro využívání odpadů na povrchu terénu
- Odpady mohou být využity při uzavírání skládky k vytváření ochranné vrstvy kryjící těsnící vrstvu skládky a svrchní rekultivační vrstvy skládky, jestliže: (a) akutní toxicita, b) obsah škodlivin v sušině, c) infekčnost) písm. d) překročení nejvýše přípustných hodnot jednotlivých ukazatelů uvedených pod písmenem a), b) a c) se toleruje v případě, že jejich zvýšení odpovídá podmínkám charakteristickým pro dané místo a jeho následné využití, geologické a hydrogeologické charakteristice místa a jeho okolí, pokud odpady při normálních klimatických podmínkách nepodléhají žádné významné fyzikální, chemické nebo biologické přeměně, která by vedla k uvolňování škodlivin do životního prostředí a pokud jsou upravené nejvýše přípustné hodnoty, včetně kritických ukazatelů **nevedených pod písm. a), b) a c), stanoveny v provozním řádu** příslušného zařízení.

... v souladu s požadavky dotčených právních předpisů na ochranu ŽP.

- **Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny § 5 odst. 4** „Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody; to neplatí pro nepůvodní druhy rostlin, pokud se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu nebo vlastníkem lesa převzaté lesní hospodářské osnovy.“
Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.
- Je využití zeminy obsahující semena bolševníku je možno považovat za jeho záměrné šíření?!

... v souladu s požadavky dotčených právních předpisů na ochranu ŽP.

- Definice ekologické újmy (zák. č. 167/2008 Sb.), která zní následovně:
- **Ekologickou újmou** je nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo na
- chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovištích, která má závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů nebo stanovišť,
- podzemních nebo povrchových vodách včetně přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, která má závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo na její ekologický potenciál, nebo
- půdě znečištěním, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj.

Provázanost předpisů

- **Příloha 1 k zákonu č. 167/2008 Sb.**
-
- Seznam provozních činností
- [k § 1 odst. 2 písm. a)]
-
- 1. Provozování zařízení podléhající vydání integrovaného povolení podle
- zvláštního právního předpisu (Zákon č. 76/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.),
-
- 2. Provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu
- odpadů podléhajících souhlasu podle zvláštního právního předpisu (§ 14 zákona č. 185/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
-
-

Vyhláška č. 17/2009 Sb.

- **Vyhláška č. 17/2009 Sb.**, o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě. V § 2 odst. 2 písm. b) je stanoveno: „Cílem průzkumu je shromáždit informace tak, aby bylo možné zhodnotit a posoudit zdravotní rizika v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj.“
- *(Předpis nelze využít, protože zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě ..., se týká pouze nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty podle zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, a předmětný organismus (bolševník) pod tento zákon nespadá.)*

Provázanost předpisů

- **Vyhláška č. 215/2008 Sb.**, o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů (prováděcí vyhláška k zákonu č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči) uvádí v
- Příloze č. 8 Invazní škodlivé organismy podléhající monitoringu a průzkumu podle § 10 odst. 1 zákona **tři druhy bolševníku**
 4. *Heracleum mantegazzianum* Sommier et Levier,
 5. *Heracleum persicum* Desf. ex Diech,
 6. *Heracleum sosnowskyi* Mandenova.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči

- § 11
- Opatření při zjištění výskytu nebo podezření z výskytu škodlivých organismů
- (1) Pokud rostlinolékařská správa zjistí výskyt nebo podezření z výskytu škodlivých organismů uvedených v § 10 odst. 5 písm. a) a b), stanoví mimořádná rostlinolékařská opatření podle § 76 s cílem zajistit eradikaci (*pozn.: vymýcení*) těchto škodlivých organismů. Není-li eradikace možná, stanoví mimořádná rostlinolékařská opatření podle § 76 k zabránění jejich dalšího šíření.

Vyhláška č. 477/2012 Sb.,

- o stanovení druhů, způsobů využití a parametrů podporovaných obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny, tepla nebo biomentanu a o ustanovení uchovávání dokumentů
- uvádí v Příloze č. 4 Nepodporované druhy biomasy, mezi těmito druhy je uveden i bolševník.

Další předpisy

- O semenech (reprodukčním materiálu) pojednává zák. č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin (nemá vazbu na danou problematiku)
- Jiné právní předpisy se nepodařilo identifikovat.
- ČSN 465735:1996 Průmyslové komposty – okrajový význam

Vyhláška č. 376/2001 Sb. o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů

- nezmiňuje v rámci stanovených definic a kritérií nebezpečných vlastností problematiku přítomnosti semen invazivních rostlin (škodlivých organismů).
- V úvahu by mohla přicházet nebezpečná vlastnost H15 (následná nebezpečnost při nebo po odstranění), její část uvedená pod písmenem b): *Jako nebezpečný odpad s touto nebezpečnou vlastností se hodnotí odpad, který uvolňuje do jakékoliv složky životního prostředí škodlivé látky v množství překračujícím limity stanovené zvláštními právními předpisy (předpisy pro ochranu životního prostředí). Semena však nelze považovat za škodlivou látku, i když by škodlivou látku obsahovala a nebo by z nich škodlivý organismus vyrostl.*

Odpadové právo a analytika odpadů

- Hodnocení zeminy (odpadu) na základě přítomnosti semen bolševníku jako odpadu kategorie „nebezpečný odpad“ a řešení problém ochrany lokality, na níž je odpad využíván na povrchu terénu s využitím zákona o odpadech považují za nevhodné.

Řešení v souladu se zák. č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči

- Pokud by měla být zemina se semeny invazivních rostlin využita jako odpad, při splnění dalších kritérií, na povrchu terénu v souladu s požadavky vyhlášky č. 294/2005 Sb., musí tak být učiněno v rámci zařízení k využívání odpadu na základě rozhodnutí KÚ.
- Podmínky v tomto rozhodnutí by měly reflektovat popsanou skutečnost a např. stanovením podmínek následného monitorování dotčené lokality eliminovat případný výskyt (šíření) bolševníku (viz § 76 zák.č. 326/2004 Sb.).